

SXEDIO.GT5

31.8.1956: ΑΦΗΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΓΙΩΡΚΑΤΖΗ, ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΑΛΙΑΔΩΡΟΥ, ΣΠΥΡΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΑΡΓΥΡΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΑΠΕΔΡΑΣΕ Ο ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ ΓΙΩΡΚΑΤΖΗΣ ΑΛΛΑ ΣΚΟΤΩΘΗΚΑΝ ΟΙ ΙΩΝΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΟΛΟΚΑΣΗΣ.

Η " Μάχη του Νοσοκομείου" που έγινε στις **31** Αυγούστου **1956** θεωρείται ως μια από τις πιο τολμηρές ενέργειες της ΕΟΚΑ. Στόχος της ήταν η απελευθέρωση του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη από το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας όπου μεταφέρθηκε για ιατρική εξέταση.

Στην επιχείρηση πήραν μέρος οι Ιωνάς Νικολάου, Κυριάκος Κολοκάσης, Σπύρος Κυριάκου από το Γέρι και ο Δημοσιογράφος Νίκος Σαμψών οι οποίοι τον βοήθησαν να αποδράσει.

Στη μάχη που ακολούθησε σκοτώθηκαν οι Ιωνάς Νικολάου και Κυριάκος Κολοκάσης, ενώ τραυματίστηκε Σπύρος Κυριάκου.

Πιο κάτω παραθέτουμε τις αφηγήσεις των Πολύκαρπου Γιωρκάτζη, Γιώργου Ταλιαδώρου και ο Σπύρου Κυριάκου:

ΤΙ ΕΓΡΑΨΕ Ο ΓΙΩΡΚΑΤΖΗΣ

Μετά την απελευθέρωση του ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης έσπευσε να έλθει σε επαφή με τον αρχηγό της ΕΟΚΑ και μέσω του μυστικού ταχυδρομείου της Οργάνωσης έγραψε στο Διγενή (Χρονικό ΕΟΚΑ):

"Μόλις τώρα έφθασα στο σπίτι "Γαβριήλ" αρκετά στενοχωρημένος για τα σημερινά γεγονότα, τα οποία είχαν τόση δυσάρεστη εξέλιξη. Εγώ πως κατόρθωσα να διαφύγω μόνο σαν θαύμα μπορεί να θεωρηθεί.

Επεςαν αυτομάτως οι χειροπέδες από τα χέρια μου και εν μέσω συνεχών πυρών βγήκα από το Νοσοκομείο χωρίς να μπορέσω να έλθω σε επαφή με άνδρες μου. Στο Νοσοκομείο με συνόδευαν έξι άνδρες

και ως εκ τούτου δεν έπρεπε να γίνει απόπειρα.

Περισσότερες λεπτομέρειες θα σας αναφέρει " Σαμψών" (τομεάρχης Λευκωσίας Ανδρέας Τσιάρτας-αδελφός του ήρωα Χρίστου Τσιάρτα).

Περιμένω οδηγίες σας σχετικά με το που και πως θα προσφέρω τις υπηρεσίες μου.

ΚΛΗΜΗΣ (ΚΙΚΕΡΩΝ)

Πραγματικά ο " Σαμψών" (Τσιάρτας) έγραψε αμέσως στον αρχηγό της ΕΟΚΑ:

ΕΟΚΑ

ΑΡΧΗΓΟ

1. 9. 1956

Σας γνωρίζω λεπτομέρειες σχετικά με την απελευθέρωση του ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ εκτός Νοσοκομείου.

Την 6ην μ.μ. της Πέμπτης μας πληροφόρησεν Ιωνάς ότι την επομένην στις 9.30 π.μ. θα ερχόταν ο " Κικέρων" στο Νοσοκομείο για ακτινοσκόπηση και ζητούσε να καταβάλουμε κάθε προσπάθεια για απελευθέρωση του. Αν και θεωρούσα πολύ δύσκολη την απελευθέρωση του, λόγω των μέτρων που πήραν κατά την απελευθέρωση του Καραδήμα, εν τούτοις ετοιμαστήκαμε ώστε αν υπήρχαν πιθανότητες να δράσουμε.

Δόθηκαν περίστροφα σε τέσσερις άνδρες μας και τους συνεστήθη πολύ αν αντιμετωπίσουν δυσκολίες να μη επέμβουν. Αυτοί βρίσκονταν σε κάποιο σπίτι. Άλλο μέλος μας που εργαζόταν στο Νοσοκομείο παρακολουθούσε τις κινήσεις και αν έβλεπε ότι ήταν δύσκολο θα τους ειδοποιούσε.

Όταν έφεραν τον " Κικέρωνα" ήλθε και τους ειδοποίησε, ότι τον φρουρούσαν τρεις Άγγλοι στρατιώτες, από τους οποίους ο ένας έφερε " στέρλιγκ γκαν".

Αυτοί θεώρησαν εύκολο να δράσουν.

Όταν τέλειωσε από την ακτινοσκόπηση και

έβγαιναν από το Νοσοκομείο στον τρίτο όροφο, εκτύπησαν τον Αγγλο που εκρατούσε το αυτόματο, αλλά μέχρι να πέσει, άνοιξε το αυτόματο και έβαλλε στον αέρα, με αποτέλεσμα να κτυπηθούν οι δυο δικοί μας και δυο νοσοκόμοι.

Οι άλλοι δυο κατόρθωσαν να πάρουν το αυτόματο από τον Αγγλο που είχε σκοτωθεί και να διαφύγουν.

Ο "Κικέρων" κατόρθωσε να ελευθερωθεί από τις χειροπέδες και να φύγει. Κατέληξε σε κάποιο κοντινό σπίτι και μετά το μεταφέραμε σε μέρος ασφαλές. Το Στέρλιγκ βρίσκεται στα χέρια μου.

Εξ άλλου ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης σε άλλη αφήγηση του στο "Χρονικό" του Διγενή ανέφερε:

"Στις αρχές Απριλίου **1956** ύστερα από εντολή του Διγενή ήλθα στη Λευκωσία και ανέλαβα ως Τομεάρχης.

Στις αρχές Ιουνίου, όπως τυχαίως, με συνέλαβαν Τούρκοι αστυνομικοί και κρατήθηκα αρχικά στην Ομορφίτα, όπου και βασανίστηκα.

Ξέσχισαν τα ρούχα μου και με εξυλοκόπησαν άγρια.

Στη συνέχεια μεταφέρθηκα στις Κεντρικές Φυλακές σε χώρο των Ειδικώς κρατουμένων προσώπων".

Από εκεί στις **30** Αυγούστου **1956** έστειλα μήνυμα στο θάλαμο των γυναικών με συνθηματικά κτυπήματα τα οποία σήμαιναν "Ενωσις".

Την επομένη, ενώ με μετέφεραν στο Νοσοκομείο για εξέταση, μια γυναικεία φωνή μου φώναξε "στο καλό Πόλυ", πράγμα που έδειχνε ότι είχε δοθεί έξω η πληροφορία της μεταφοράς μου.

Στο Νοσοκομείο έγινε ακτινολογική εξέταση του στομάχου, η οποία δεν απέδειξε πάθηση. Μετά την εξέταση, αφού με έδεσαν με χειροπέδη στο χέρι ενός φρουρού, περπατούσαμε για να βγούμε από το Νοσοκομείο. Ενώ βρισκόμαστε στο διάδρομο που οδηγούσε προς την έξοδο, εμφανίστηκαν τρεις νεαροί άγνωστοι, οι οποίοι άρχισαν να πυροβολούν εναντίον

του Αγγλου που προπορευόταν.

Με τον πρώτο πυροβολισμό ο Αγγλος αφού κτυπήθηκε στην κεφαλή άρχισε να τρεκλίζει.

Επειδή όμως είχε το δάκτυλο στη σκανδάλη στην κατάσταση που βρισκόταν άρχισε να πυροβολεί εναντίον των τριών νεαρών.

Πέτυχε τον πρώτον και το δεύτερο, οι οποίοι εφονεύθησαν κι ενώ εκινούσε κυκλικά το όπλο του και έβαλλε, διότι κλονίστηκε και γονάτισε, οι βολές του κατευθύνονταν όλες προς την οροφή αφού περνούσαν πάνω από την κεφαλή μου.

Ο Αγγλος έπεσε νεκρός μπροστά στα πόδια μου. Επειδή το ένα μου πόδι είχε μπλεχθεί στο λωρίο του όπλου του φονευθέντος Αγγλου, προσπάθησα να τον απαλλάξω.

Αφού το κατάφερα έσπρωξα το όπλο προς τον τρίτον Έλληνα που είχε διασωθεί, δυστυχώς όμως χωρίς σφαίρες.

Ο άλλος Αγγλος της συνοδείας κυμμένος κάτω από ένα καναπέ απρακτούσε.

Τότε με τον ένα φρουρό προχώρησα προς την πισινή έξοδο. Ο τρίτος Έλληνας, αυτός που διασώθηκε φώναξε:

- Πόλυ μου, έχουμε αυτοκίνητο.

Ο Αγγλος, που βρισκόταν κάτω από τον καναπέ κι ένας Τούρκος αφού συνήλθαν άρχισαν τότε να πυροβολούν εναντίον μου, εγώ δε κρατώντας τον φρουρό σαν ασπίδα οπισθοχωρούσα μέχρις ότου καλυφθήκαμε από άλλο διάδρομο.

Στο δεύτερο διάδρομο, λόγω του πολλού ιδρώτα η χειροπέδη βγήκε από το χέρι μου, παρ' όλον δε ότι εγθάρθηκα και ματώθηκα, δεν αισθάνθηκα τίποτε.

Επειδή δεν διέκρινα αυτούς ανέμεναν έξω με αυτοκίνητα, άρχισα προσπαθώντας να βγω από το Νοσοκομείο.

Τότε ήλθαν αυτοκίνητα γεμάτα στρατιώτες, τα οποία περικύκλωσαν το Νοσοκομείο.

Πηδώντας από φράκτη σε φράκτη έφθασα σε κήπο τον οποίο πότιζε ένας Αγγλος. Ευτυχώς αυτός έδειξε

αδιαφορία και έφθασα τυχαία σε ένα Ελληνικό σπίτι, του οποίου οι ένοικοι ανεχώρησαν αμέσως για τη Λάρνακα και παρέμεινα μόνος σ' αυτό.

Το σπίτι αυτό εγκατέλειψα με αστυνομικό μέλος της ΕΟΚΑ.

Οι φονευθέντες ήσαν οι Ιωνάς Νικολάου και Κυριάκος Κολοκάσης.

Μετά από αυτά, με εντολή του Διγενή ανέλαβα υπεύθυνος ομάδων ανταρτών της Μαραθάσας.

ΑΦΗΓΗΣΗ ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΑΛΙΑΔΩΡΟΥ

Ο Γεώργιος Ταλιαδώρος, τηλεφωνητής στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας αφηγήθηκε στο Διευθυντή του Μουσείου Αγώνος Χριστόδουλο Παπαχρυσόστομου όσα έζησε και ο Παπαχρυσόστομου έγραψε τα πιο κάτω:

Την πρηγουμένη ημέρα της μάχης η Λούλλα Κοκκίνου (Σεβαστιανός) πληροφόρησε το Χριστόδουλο Παπαχρυσόστομου, Υποδιευθυντή του Παγκυπρίου Γυμνασίου Θηλέων Φανερωμένης (Εωσφόρος) που την επισκέφθηκε στις Κεντρικές Φυλακές ότι την επαύριο θα μεταφερόταν από τις Κεντρικές Φυλακές στο Γενικό Νοσοκομείο για ακτινολογική εξέταση ο αγωνιστής Πολύκαρπος Γιωρκάτζης (Κικέρων).

Αμέσως ο "Εωσφόρος" ειδοποίησε τον τότε τομεάρχη Ανδρέα Τσιάρτα με τη Βάσω Λοϊζιά (Ιουλινός) όπως πάρει όλα τα αναγκαία μέτρα για την απελευθέρωση του Γιωρκάτζη πάση θυσία.

Τη νύκτα επισκέφθηκαν το κέντρο Κυριλλή ο Νίκος Κόσης και ο Νίκος Σαμψών. Εκεί συνάντησαν το Ιωνά, το Γ. Ταλιαδώρο, τον Παναγιώτη Κοτζιά και μερικούς άλλους.

Τους διέταξαν να διαλυθούν και κράτησαν μόνο τους τρεις πρώτους. Με αυτούς μπήκαν σε αυτοκίνητο και πήγαν περίπατο στο δρόμο του Στροβόλου.

Στο δρόμο τους ανήγγειλαν ότι την επαύριο επρόκειτο να μεταφερθεί στο Νοσοκομείο σπουδαίο μέλος της ΕΟΚΑ- δεν απεκάλυψαν το όνομά του- για το οποίο είχε δοθεί εντολή να απελευθερωθεί " πάση

θυσία".

Ο Ταλιαδώρος από τον οποίο ζητήθηκε η γνώμη για τον τρόπο αποδράσεως απάντησε ότι ήταν αδύνατη.

Από την ημέρα που απέδρασε ο Καραδήμας οι στρατιωτικές και αστυνομικές φρουρές του Νοσοκομείου είχαν πυκνωθεί εξαιρετικά ιδιαίτερα για εκείνους που μεταφέρονταν από τις φυλακές.

Αυτό είχε αποδειχθεί πέραν πάσης αμφιβολίας πριν **4-5** ημέρες με την ευκαιρία της μεταφοράς στο Νοσοκομείο του αδελφού του ήρωα Μιχαλάκη Καραολή.

Οι φρουροί ήσαν πολλοί και πάνοπλοι.

Ο Κόσης και ο Σαμψών επέμεναν στο "πάση θυσία".

Συζητούντες κατέληξαν στο σπίτι του Στέλιου Πιτσιλλίδη παρά τον Άγιο Αντώνη, όπου αποφασίστηκε να γίνει η απαγωγή.

Το πρωί στις **6** ήλθαν στο σπίτι του Στέλιου ο Σαμψών, ο Ιωνάς, ο Κολοκάσης, ο Σπύρος Κυριάκου κι ο Κοτζιάς. Σε λίγο έφθασε ο Κόσης με το Γιαννάκη Στεφανίδη με **4** πιστόλια και ρεβόλβερ. Ο Ιωνάς και ο Ταλιαδώρος έφυγαν αμέσως για το Νοσοκομείο για να μελετήσουν το σχέδιο της απαγωγής.

Χαρακτηριστική ήταν η βεβαιότητα με την οποία προείδε ο Ιωνάς το θάνατο του και το υπέροχο αγωνιστικό ήθος με το οποίο τον αντίκρουσε:

- Σήμερα είμαι σίγουρος πως θα σκοτωθώ, είπα στο Ταλιαδώρο.

-Να αποχωρήσεις εφ' όσον έχεις αυτό το προαίσθημα του πρότεινε ο Ταλιαδώρος.

- Οχι, κάθε άλλο, πάω με ενθουσιασμό. Θα ήταν δειλία να αποχωρήσω τώρα, διότι προαισθάνομαι το θάνατο.

Οι Ιωνάς και Ταλιαδώρος επεσήμαναν δυο τόπους απ' όπου μπορούσε να γίνει η απαγωγή. Ο ένας ήταν εκεί όπου είχε γίνει πριν **15** ημέρες η απαγωγή του Καραδήμα και ο άλλος στην κύρια είσοδο του Νοσοκομείου, εκεί όπου ήταν το τηλέφωνο.

Προτιμήθηκε ο δεύτερος για το λόγο ότι, επειδή ήταν ημέρα πληρωμής των υπαλλήλων του Νοσοκομείου, θα ήταν μαζεμένος πολύς κόσμος, πράγμα που θα

διευκόλυνε τη φυγή των αγωνιστών.

Τούτο ανήγγειλαν στους υπευθύνους οι οποίοι και το επιδοκίμασαν, και δήλωσαν συγχρόνως ότι αυτός που θα απαγόταν ήταν ο Γιωρκάτζης.

Ο Ταλιαδώρος στάληκε πίσω στο Νοσοκομείο με την εντολή να τους ειδοποιήσει αμέσως για την άφιξη του Γιωρκάτζη.

Πραγματικά γύρω στις **8-8.30** έφθασε ο Γιωρκάτζης και ο Ταλιαδώρος πήγε στο σπίτι όπου τον περίμεναν με αγωνία οι αγωνιστές.

- Αρνησες του είπε ο Κολοκάσης και φοβηθήκαμε πως δεν θα ερχόσουν. Μα και να μην ερχόσουν το πιστόλι αυτό δεν θα το παρέδιδα σήμερα γεμάτο, υπονοώντας ότι κάποιαν άλλη εκτέλεση θα έκαμνε.

Στο μεταξύ ο Γιωρκάτζης οδηγήθηκε στο ακτινολογικό τμήμα, όπου νωρίτερα η ακτινογράφος Νίτσα Καπλάνη είχε ειδοποιηθεί να καθυστερήσει την ακτινογράφιση μέχρις ότου πάρουν θέσεις οι αγωνιστές.

Πραγματικά σε λίγο είχαν πάρει τις θέσεις τους ο Ιωνάς και ο Κολοκάσης στη θέση όπου βρίσκεται σήμερα το τηλέφωνο και ο Σαμψών και ο Σπύρος Κυριάκου δίπλα από τη βιβλιοθήκη του Νοσοκομείου, σε απόσταση τριών περίπου μέτρων από τους άλλους.

Μόλις τέλειωσε η ακτινογράφιση ο Γιωρκάτζης έχοντας το ένα χέρι στην ίδια χειροπέδα με τον αστυνομικό Αργυρό Χαραλάμπους και κρατούμενος από την άλλη από βρετανό Λοχία προχωρούσαν προς την έξοδο.

Τη στιγμή εκείνη ο Ταλιαδώρος έδωσε έγκαιρα σύνθημα για την προσέγγιση της συνοδείας ρωτώντας τον Αργυρού για την υγεία του.

Το Γιωρκάτζη συνόδευσαν δυο βρετανοί αστυνομικοί Λοχίες, ο Ινδετ και Ντάϊμοντ και δέκα περίπου Τούρκοι αστυνομικοί, όλοι ένοπλοι, με αυτόματα Στέρλιγκ οι Άγγλοι και με τυφέκια οι Τούρκοι.

Η επίθεση έγινε αστραπιαία.

Ο Ιωανάς και ο Κολοκάσης πυροβόλησαν εναντίον του Ντάϊμοντ, ο οποίος αντιπυροβόλησε και

σκότωσε τον Κολοκάση. Ο ίδιος αφού πληγώθηκε έπεσε κατά δε τη πτώση του αφού πίεση τη σκανδάλη πλήγωσε τον Ιωνά το Σπύρο και τον Ταλιαδώρο.

Ο Σαμψών πυροβόλησε εναντίον του Ινδετ, αλλά το όπλο του έπαθε εμπλοκή. Αμέσως τον καταδίωξε με το κενό όπλο και τον κτυπούσε με τη λαβή του ρεβόλβερ.

Ακολουθώντας στράφηκε άρπαξε το Γιωρκάτζη, ο οποίος στο μεταξύ είχε απαλλαγεί από τις χειροπέδες και τον οδήγησε στην αυλή του Νοσοκομείου κοντά στο οίκημα των γυναικών αδελφών.

Στη συνέχεια επέστρεψε για να αναζητήσει τους συντρόφους του.

Ο ήδη πληγωμένος Ντάϊμοντ έρριψε ανεπιτυχώς τις δυο τελευταίες σφαίρες του Στέρλιγκ του εναντίον του Σαμψών ο οποίος αφού όρμησε εναντίον του τον επάτησε στο λαιμό και του αφήρεσε το κενό ήδη στέρλιγκ.

Στο μεταξύ συνήφθη σκληρή μονομαχία με τα ρεβόλβερ μεταξύ του Ινδετ και του Ιωνά.

Αφού εξήντησαν και οι δυο τις σφαίρες τους χωρίς αποτέλεσμα συγκρούστηκαν με τα κενά πλέον ρεβόλβερ.

Ο Ινδετ αφού πρόλαβε κτύπησε τον Ιωνά με τη λαβή του όπλου στην κεφαλή και τον σκότωσε.

Μάταια ο Σαμψών ζητούσε επίμονα τα "Γερκώτικα". Είχαν σκοτωθεί και οι δυο. Με δυσκολία πείστηκε να φύγει.

Στο μεταξύ ο Γιωρκάτζης κατέφυγε στο σπίτι του Στέλιου Γιωρκαλλίδη στην οδό Γλάδστωνος, όπου έμεινε μέχρι τη νύκτα οπότε μεταφέρθηκε με στολή αστυνομικού Λοχία, από τον Παχύ-Κωστή στο σπίτι της Δήμητρας Κουρσουμπά, μετά από διευθέτηση που έγινε από την κυρία Μαρούλα Κυριάκου Μαρκίδη, απ' όπου βγήκε και πάλι στα βουνά.

Οι Τούρκοι αστυνομικοί διαλύθηκαν βλασφημώντας ευθύς μετά τον πρώτο πυροβολισμό.

Στη σκηνή κατέφθασαν αμέσως βρετανοί αλεξιπτωτιστές, οι οποίοι και περικύκλωσαν το Νοσοκομείο και οι γιατροί Κασσιανίδης και

Ταλιαδώρος καθώς η αγγλίδα νοσοκόμος, κυρία Ζαΐμ, σύζυγος Τούρκου, η οποία και νεκρούς κλώτησε τους Κολοκάση και Ιωνά.

Μεταξύ των θυμάτων ήταν και ο προσωρινός γενικός φροντιστής του Νοσοκομείου Κυριακούλης, ο οποίος βγήκε από το γραφείο για να δει το Γιωρκάτζη.

Μόλις έπεσε η πρώτη σφαίρα προσπάθησε να σώσει τις νοσοκόμες φωνάζοντας:

- Πίσω κοπέλλες, γίνεται μάχη".

Ο ίδιος δεν πρόφθασε να οπισθοχωρήσει.

ΑΦΗΓΗΣΗ ΣΠΥΡΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Ο Σπύρος Κυριάκου, ένα από τα μέλη της ομάδας που διενήργησαν την τολμηρή επιχείρηση στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας κατά την οποία απελευθερώθηκε ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης αφηγήθηκε στο "Χρονικό" της ΕΟΚΑ που εξέδωσε ο Στρατηγός Γρίβας- Διγενής:

"Με τον Κυριάκο Κολοκάση, τον Ιωνά Νικολάου και τον Παναγιώτου Κοτζιά συνειστήσαμε την ομάδα κρούσεως Γερίου υπό την ονομασία "Γεράκι".

Στο Γέρι φυλάσσονταν όπλα και πυρομαχικά της Οργάνωσης, τα οποία διανέμονταν στις ομάδες της περιοχής.

Η ομάδα Γερίου είχε το καταφύγιο της σε ένα αλώνι έξω από το χωριό. Οποιοσδήποτε προσήγγιζε το αλώνι έπρεπε να δώσει προηγουμένως το σύνθημα.

Τη νύκτα της **30ης Αυγούστου 1956** η ομάδα βρισκόταν στο καταφύγιο της. Γύρω στα Μεσάνυχτα προσήγγισε το αλώνι αυτοκίνητο της οργάνωσης.

Οι επιβαίνοντες στο αυτοκίνητο απεκάλυψαν στην ομάδα Γερίου σχέδιο απελευθερώσεως του Πολυκάρπου Γιωρκάτζη από το Νοσοκομείο και ρώτησαν αν μπορούσε να αναλάβει την επιχείρηση για την επομένη. Η απάντηση ήταν καταφατική κι έτσι το πρωί της **31 8 1956** οι Σπύρος Κυριάκου, Κυριάκος Κολοκάσης και Ιωνάς Νικολάου και ο Νίκος Σαμψών συναντήθηκαν στο σπίτι του Στέλιου Πιτσιλλίδη στη Λευκωσία, όπου κατέστρωσαν το σχέδιο δράσης.

Ο βοηθός της ομάδας Γεώργιος Ταλιαδώρος, υπάλληλος του Νοσοκομείου, στάληκε στο Νοσοκομείο να εκακριβώσει κατά πόσον ο Γιωρκάτζης έφερε χειροπέδες, εάν ήταν προσδεδεμένος σε αστυνομικό και πόσοι ήσαν οι φρουροί του.

Αυτός επέστρεψε αμέσως και ανέφερε ότι ο Γιωρκάτζης έφερε χειροπέδες, αλλά δεν ήταν προσδεδεμένος σε αστυνομικό, οι δε φρουροί του ήσαν δυο.

Οι τέσσερις πατριώτες αποφάσισαν να εκτελέσουν το τολμηρό σχέδιο, αδιαφορούντες για τις συνέπειες.

Ασπάστηκαν ο ένας τον άλλο, έκαμαν τον σταυρό τους και ξεκίνησαν για το Νοσοκομείο. Το εγχείρημα ήταν πολύ επικίνδυνο, διότι στο προαύλιο του Νοσοκομείου εστάθμευαν μόνιμα **50- 60** στρατιώτες.

Η ομάδα μεταφέρθηκε στην αυλή του Νοσοκομείου με δυο αυτοκίνητα που οδηγούσαν οι Νεοπτόλεμος Λεφτής και Παναγιώτης Κοτζιάς. Τούτους συνώδευαν οι Ελένη Χριστοφορίδου και Βερενίκη Λεωνίδου, που μετέφεραν τα πιστόλια κρυμμένα μέσα στα φορέματά τους.

Η επιχείρηση αυτή ήταν η πρώτη μετά την πρώτη εκχειρία. Τις **29** Αυγούστου έληξε και η προθεσμία που έδωσε ο Χάρτιγκ για παράδοση και έτσι άρχισε η ισχύς του Νόμου που επέβαλλε την ποινή του θανάτου σε όσους μετέφεραν όπλα. Τίποτε όμως ήταν δυνατό να πτοήσει τους αγωνιστές της ΕΟΚΑ.

Οι τέσσερις αγωνιστές εισέρχονται στο Νοσοκομείο, διασχίζουν μια ομάδα από στρατιώτες που βρίσκονταν στην είσοδο και προχωρούν προς το διάδρομο. Η ώρα είναι **10** π.μ. Ο Σπύρος Κυριάκου κι ο Νίκος Σαμψών τοποθετήθηκαν στη δεξιά πλευρά όπως εισερχόμαστε στο διάδρομο και οι Ιωνάς Νικολάου και Κυριάκος Κολοκάσης στην αριστερή. Οι πρώτο θα επιτίθεντο εναντίον τον Αγγλο με το " Στέρλιγκ" και οι άλλοι εναντίον εκείνου που έφερε περίστροφο.

Την **10.05** ο Γιωρκάτζης κατερχόταν τη σκάλα του Νοσοκομείου φρουρούμενος, για να επιστρέψει

στις φυλακές, προσδεδεμένος στο χέρι του Έλληνα δεσμοφύλακα Αργύρη. Ο Άγγλος Λοχίας με το "στέρλιγκ" ακολουθούσε.

Η ώρα του θανάτου πλησίαζε.

Με το δάκτυλο στη σκανδάλη των περιστρόφων, ήσαν έτοιμοι οι αγωνισταί.

Ενώ είχαμε συνεννοηθεί να μη επιτεθούμε πριν ο τελευταίος μας προσπερνούσε ο Νίκος Σαμψών βιάστηκε και έσυρε το πιστόλι του, το οποίο είδε ο τελευταίος Άγγλος Λοχίας, ο οποίος και έστρεψε το αυτόματο του εναντίον του Σαμψών, ενώ οι άλλοι τρεις αγωνιστές έσυραν και αυτοί τα πιστόλια τους.

Τότε πυροβόλησα αμέσως εναντίον του Λοχία ο οποίος έπεσε τρεκλίζοντας.

Ενώ όμως έπεφτε πίεσε τη σκανδάλη του όπλου του και αυτό άρχισε να βάλλει.

Ο Κυριάκος αφού βλήθηκε από τις σφαίρες στην κοιλιακή χώρα έπεσε. Το όπλο του Άγγλου που ψυχορραγούσε συνέχισε να βάλλει και οι Ιωνάς Νικολάου και Κυριάκος Κολοκάσης, αφού βλήθηκαν έπεσαν τραυματισμένοι.

Ταυτόχρονα πλήγηκε από τους αδέσποτους πυροβολισμούς και ο Κυβερνητικός φαρμακοποιός Κούλης Κυριακίδης, ο οποίος υπέκυψε αμέσως.

Τότε κατευθύνθηκε στην έξοδο κι έρριψε δυο πυροβολισμούς εναντίον των στρατιωτών που βρίσκονταν στο προαύλιο του Νοσοκομείου. Αυτοί πήραν αμέσως θέση μάχης κι άρχισαν να βάλουν εναντίον των ανδρών της ΕΟΚΑ από τη θύρα και τα παράθυρα, μη τολμώντας να εισέλθουν μέσα στο Νοσοκομείο, εν όσω ακούονταν πυροβολισμοί.

Ο Σαμψών στράφηκε αμέσως προς τα πίσω, πάτησε τον Άγγλο στο λαιμό, του αφείρεσε το "Στέρλιγκ" και κατευθύνθηκε τρέχοντας προς την πισινή πόρτα του Νοσοκομείου. Ο άλλος από τους δυο Λοχίες κρύφθηκε κάτω από την σκάλα, παρά την έξοδο του Νοσοκομείου χωρίς να πυροβολεί.

Το ένα πόδι του Γιωρκάτζη περιπλέχθηκε στο λουρί του όπλου του νεκρού Άγγλου Λοχία από τον

οποίο ύστερα από προσπάθεια κατάφερε να απαλλαγεί.

Τότε ο λοχίας που βρισκόταν κάτω από την κλίμακα βγήκε και βοηθούμενος από ένα Τούρκο άρχισε να πυροβολεί εναντίον των Γιωρκάτζη και Σαμψών, οι οποίοι απομακρύνονταν.

Ο Γιωρκάτζης απαλλάχθηκε από τις χειροπέδες και σύρθηκε αμέσως έξω από το Νοσοκομείο. Πηδώντας από φράκτη σε φράκτη έφθασε στον κήπο ενός σπιτιού τον οποίο πότιζε ένας Άγγλος. Ευτυχώς αυτός δεν ενδιαφέρθηκε για την καταδίωξη του Γιωρκάτζη κι έτσι αυτός έφθασε σε ελληνικό σπίτι, όπου βρήκε προσωρινό καταφύγιο, απ' όπου μετακινήθηκε τη νύκτα από Έλληνα αστυνομικό μέλος της οργάνωσης.

Υστερα από δυο μήνες ο Άγγλος Λοχίας αυτοκτόνησε στην Αμμόχωστο όπου είχε μετατεθεί.

Εγώ τραυματισμένος σοβαρά προσπαθούσα να σηκωθώ και να ακολουθήσω τον Σαμψών, αλλά δεν μπόρεσα κι έπεσα και πάλι. Τη στιγμή εκείνη εισόρμησαν στο Νοσοκομείο ένοπλοι στρατιώτες, οι οποίοι όταν με αντιλήφθηκαν να σύρομαι έρριψαν ανεπιτυχώς εναντίον μου δυο πυροβολισμούς.

Εγώ συρόμενος εισήλθα σε παρακείμενο δωμάτιο όπου έμεινα για λίγο αναίσθητος.

Μετά από λίγα λεπτά όταν συνήλθα αντιλήφθηκα κάποιον να διέρχεται από το διάδρομο με λευκή μπλούζα και τον παρακάλεσα να μου στείλει γιατρό.

Αυτός ήταν Έλληνας γιατρός, αφού δε με έβαλε σε φορείο με έστειλε αμέσως στο χειρουργικό θάλαμο.

Όταν ανακρίθηκα είπα ότι βρισκόμουν τυχαία εκεί, όπου πήγα για να συναντήσω την εξαδέλφη μου Ειρηνούλα Γεωργίου, ενώ δε συνωμιλούσα μαζί της, τραυματίστηκα από τους πυροβολισμούς που ρίφθηκαν.

Υστερα από ένδεκα μέρες στο Νοσοκομείο για θεραπεία, με οδήγησαν στα ανακριτήρια Ομορφίτας, όπου κρατήθηκα για 22 ημέρες. Παρ' όλον ότι δεν βρήκαν εναντίον μου ενοχοποιητικά στοιχεία, ωστόσο με έστειλαν στα κρατητήρια όπου παρέμεινα μέχρι το τέλος του αγώνα.

Από τους πυροβολισμούς του Άγγλου Λοχία ο

Κολοκάσης πλήγηκε αλλεπάλληλα και φονεύθηκε αμέσως. Ο Νικολάου, παρ όλον ότι τραυματίστηκε σοβαρά, διατηρούσε τις αισθήσεις του και αφού σύρθηκε προς την έξοδο, συνέχισε να αντιπυροβολεί εναντίον των Αγγλων στρατιωτών.

Ο ήρωας αφού εξεκένωσε το περίστροφο του και μη μπορώντας να κάμει τίποτ άλλο έρριψε εναντίον τους το κενό του όπλο.

Όταν σταμάτησε να βάλλει οι Αγγλοι όρμησαν προς την είσοδο, ένας δε από αυτούς λυσσώντας επιτέθηκε εναντίον του Ιωνά και τον εσκότωσε με το υποκάπανο του όπλου του.

ΑΦΗΓΗΣΗ ΑΡΓΥΡΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Ο Αργύρης Χαραλάμπος από τη Γιόλου της Πάφου, ο δεσμοφύλακας που ήταν προσδεδεμένος με την ίδια χειροπέδα με τον Πολύκαρπο Γιωρκάτζη αφηγήθηκε τη δική του ιστορία στο δημοσιογράφο Σπύρο Κέττηρο που τη δημοσίευσε στο αφήγημά του " Ο Θρύλος της ΕΟΚΑ" στην εφημερίδα Ο ΑΓΩΝ το **1974**.

Εγγραψε ο Σπύρος Κέττηρος στηριζόμενος στην αφήγηση του δεσμοφύλακα Χαραλάμπος:

Ο Χαραλάμπος ήταν δεσμοφύλακας και νοσοκόμος ταυτόχρονα στις Κεντρικές Φυλακές. Ένας αξιωματικός τον πήρε μια μέρα στο κελλί του Γιωρκάτζη και του μέτρησε τη θερμοκρασία του. Ο Γιωρκάτζης παραπονέθηκε, τότε, ότι ένοιωθε φρικτούς πόνους στο στομάχι.

Τον πήραν στο ιατρείο των Φυλακών και τον εξέτασε ο ιατρός των Φυλακών Ανδρέας Μαρκίδης, ο οποίος του έδωσε χαρτί για να τον μεταφέρουν στο Νοσοκομείο κι ορίστηκε η ημερομηνία.

Το χαρτί πήγε στο Νοσοκομείο κι ορίστηκε η ημερομηνία της εξετάσεως: **31 Αυγούστου 1956**.

Όταν ήρθε η μέρα της εξετάσεως ο Αργύρης Χαραλάμπος ήταν ο δεσμοφύλακας, πάνω στο χέρι του οποίου προσέδεσαν τις χειροπέδες του Γιωρκάτζη. Την ίδια μέρα με την ίδια αποστολή μετέφεραν κι ένα ΤοΗρκο κοινό κατάδικο για ιατρική εξέταση.

Στο θάλαμο, όπου θα γινόταν η ακτινοσκόπηση οι Εγγλέζοι που κρατούσαν τα κλειδιά αφήρεσαν την χειροπέδα από το Γιωρκάτζη και τον έστησαν μπροστά στο ειδικό μηχάνημα. Ο ένας Εγγλέζος κρατούσε μπροστά στο Γιωρκάτζη απειλητικά το πιστόλι του. Εξω από την είσοδο του θαλάμου ήταν ο δεύτερος Εγγλέζος με το "στέρλιγκ". Μέσα στο θάλαμο βρισκόντουσαν επίσης ο Αργύρης Χαραλάμπους κι ακόμη ένας δεσμοφύλακας, ο Νίκος Αλεξάνδρου Τήλλυρος από τη Γαληνή.

Η εξέταση πήρε **20** λεπτά. Οι εγγλέζοι ξαναφόρεσαν τη χειροπέδα στο Γιωρκάτζη και όλοι μαζί προχώρησαν προς τη σκάλα. Ο Αργύρης Χαραλάμπους θυμάται:

Όταν κατεβαίναμε τη σκάλα ανέβαινε ένας νεαρός. Δεν ξέρω ποιος ήταν. Κάτι ψιθύρισε στο Γιωρκάτζη, που δεν κατάλαβα, κι ο Γιωρκάτζης έφερε το χέρι στο κεφάλι και χάϊδεψε τα μαλλιά του. Ήταν σημάδι πως κατάλαβε. Από εκείνη τη στιγμή, χωρίς να ξέρω τίποτε, έτσι από ένστικτο, υποψιάστηκα πως κάτι θα γινόταν. Και κατεβαίναμε τις σκάλες.

Όταν έπεσαν οι πρώτοι πυροβολισμοί ο Γιωρκάτζης είπε στο δεσμοφύλακα Αργύρη Χαραλάμπους:

- Τρέξε γρήγορα, θα μας σκοτώσουν.

Κι άρχισε να τρέχει προς την πίσω πλευρά τραβώντας μαζί του και το δεσμοφύλακα. Προχώρησαν προς την έξοδο του φουγάρου και μπήκαν σ ένα γραφείο. Τέσσερα πρόσωπα καθόντουσαν εκεί και μόλις τους είδαν σηκώθηκαν.

Ο Γιωρκάτζης δεν έχασε καιρό. Προτού ακόμη καταλάβει κανείς τι ακριβώς συνέβαινε έβαλε το χέρι του δεσμοφύλακα ανάποδα σ ένα τραπέζι κι άρχισε την προσπάθεια για ν' αφαιρέσει την χειροπέδα.

Προσπάθησε μια, δυο, τρεις φορές. Την τρίτη με πολλή πίεση το χέρι του ελευθερώθηκε. Ο καρπός του ήταν αιματωμένος. Αλλά κανέναν πόνο δεν ήταν αισθητός εκείνη την ώρα. Ο Γιωρκάτζης ήταν ελεύθερος.

Μαζί με το Γιωρκάτζη πήγε και ο δεσμοφύλακας Αργύρης Χαραλάμπους που δεν ήξερε πως ν' αντιδράσει τώρα. Ο Γιωρκάτζης μπήκε στην κοίτη του Πεδιαίου, ανέβηκε στην όχθη και χάθηκε.

Ο δεσμοφύλακας σταμάτησε. Πού να πάει. Σκέφτηκε να κρυφτεί, να χαθεί. Αλλά αυτό ήταν δύσκολο για τον ίδιο, αφού δεν ήταν μυημένος στην οργάνωση. Πήρε το δρόμο της επιστροφής, έτοιμος να δεχθεί τις συνέπειες. Επιστρέφοντας είδε το Σαμψών να φεύγει προς στην ίδια πλευρά από την οποία έφυγε ο Γιωρκάτζης.

Σε λίγο όλη η περιοχή γέμισε στρατιώτες.